

BISTÅND ELLER REPRESENTATION?

– OM SIDAFINANSIERAD VERKSAMHET I
IRAKISKA KURDISTAN

Tamuz Hidir och Hans Westerberg
Projektledare: Fredrik Segerfeldt

07.10.02

TIMBRO

INNEHÅLL

En reseberättelse från irakiska Kurdistan 4

Det svenska biståndet till Irak 8

Samarbetsorganisationerna och deras verksamhet i regionen 10

Analys 14

Bistånd eller representation? 20

Referenser 22

Noter 24

**EN RESE-
BERÄTTELSE**

från

**IRAKISKA
KURDISTAN**

Aram Jamal Sebir arbetar med filmvisningar i städerna Sulemania, Tikrit och Kirkuk i norra Irak. Han gillar sitt jobb och tycker det är kul att många är intresserade av att se de tre dokumentärfilmer om ickevåldsmetoder som han har dubbat till kurdiska. Tanken är att publiken efter visningarna ska delta i workshops och seminarier för att diskutera filmen.

Visst kunde det här projektet ha varit finansierat av irakiska myndigheter eller av en lokal entreprenör, men så är inte fallet. Ett antal utländska biståndsorganisationer finansierar filmvisningarna. Sida gör det genom Olof Palmes internationella Centrum (OPC), som har gett 165 000 kronor till projektet. Om projektet bidrar till att minska våldet i norra Irak är det ingen som vet. Det vi vet är dock att färre än hälften av besökarna deltar i diskussionerna. Och sannolikheten, att människor som har för vana att använda våld, skulle delta är

liten. Säkert är också att ingen lokal biografägare kan konkurrera med gratis filmvisningar.

Från Dohuk till Erbil, med buss genom Kirkuk och vidare mot Sulemania med ett kort stopp i Halabja. Vi träffade Aram och många andra under en intensiv månadslång resa genom irakiska Kurdistan sommaren 2007, i syfte att granska biståndet i regionen. Vi, två studenter på pol mag-programmet vid Linköpings universitet, granskade biståndet i regionen och såg på plats vilken effekt de olika insatserna hade. Möten med FN- och biståndspersonal varvades med besök på minfält och i flyktingläger. Att en av oss har rötter i irakiska Kurdistan underlättade arbetet.

På plats efter plats kunde vi se hur biståndsapparaten har slagit rot i samhället och bedriver verksamhet som ofta varken är relevant eller långsiktigt hållbar. Att korruption och ineffektivitet inom

biståndet skulle finnas var vi förberedda på. Men vi anser att det är lite märkligt att två svenska studenter under relativt kort tid kunde upptäcka så många brister som Sida verkar blunda för.

DET SVENSKA BISTÅNDET TILL IRAK

Sedan den USA-ledda invasionen 2003 har Irak tagit emot enorma summor bistånd. Fram till 2005 hade OECD-länderna tillsammans gett hela 28,5 miljarder dollar till landet.¹ Mellan 2004 och 2006 gav enbart Sverige Irak omkring 290 miljoner kronor i bistånd.² Huvuddelen av de svenska pengarna, drygt 200 miljoner kronor, har gått till International Reconstruction Fund Facility for Iraq (IRFFI), FN:s och Världsbankens gemensamma organ för återuppbyggnad av landet. Resterande omkring 80 miljoner kronor har Sida delat ut till mindre samarbetsorganisationer.³ Den här rapporten undersöker hur svenska biståndspengar används, både inom IRFFI:s verksamhet och av de mindre samarbetsorganisationerna.

För varje land som Sverige ger bistånd till formuleras en strategi. Det handlar bland annat om vad Sverige vill att biståndet ska uppnå i respektive land och inom vilka sektorer biståndet ska verka. Landsstrategin för Irak (som gäller från 2004 till och med första halvåret 2008), anger att biståndet ska

- * främja en fredlig utveckling mot en demokratisk rättsstat, där de mänskliga rättigheterna respekteras
- * stödja en ekonomisk återhämtning inriktad på tillväxt som gynnar fattiga grupper
- * lägga grunden för ett brett samarbete mellan Sverige och Irak.

Följande samarbetsområden prioriteras i strategin:

- * demokrati och mänskliga rättigheter
- * infrastruktur
- * annan samhällsuppbyggnad genom stöd till centralbanken och ökat samarbete mellan det svenska och irakiska civila samhället.⁴

De olika projekten ska planeras och genomföras med målsättningen att särskilt inrikta sig på stöd till utsatta grupper som kvinnor och barn.⁵

Med tanke på att irakiska Kurdistan har högre levnadsstandard än resten av landet är biståndet till regionen inriktat på sektorerna demokrati, jämställdhet och konfliktförebyggande, främst genom stöd till det civila samhället.

**SAMARBETS-
ORGANISATIONERNA**

och

**DERAS
VERKSAMHET
I REGIONEN**

HÄR FÖLJER EN KORT PRESENTATION AV DE ORGANISATIONER SOM FÅR SIDA-MEDEL FÖR VERKSAMHET I IRAK.

Olof Palmes internationella Centrum

OPC ska på uppdrag av Sida bidra till utveckling av det civila samhället i Irak, med prioritering av demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och dialog.⁶ Enligt en oberoende utvärdering präglas OPC:s program av kortsiktighet, ineffektivitet och bristfällig uppföljning. Utvärderaren skrader inte orden: "Överlag kan man ifrågasätta effektiviteten och att ingenting har gjorts för att säkra en hållbar utveckling av programmet".⁷ När stödet upphör i december 2007 (eventuell förlängning till juli 2008) pekar mycket på att många av projekten helt upphör.⁸ Detta bekräftas såväl av OPC som av många projektansvariga i Irak.⁹

Utvärderingen pekar också på att underlagen för att bevilja eller avslå projekt är baserade på alltför knapphändig information, samtidigt som det inte finns underlag för att mäta resultatet. Vidare kritiserar Sida OPC:s program för oklara resultat och bristfällig återkoppling till de olika projekten. Palmecentret har i många utvärderingar förlitat sig på sekundära och indirekta informationskällor.¹⁰

Mines Advisory Group (MAG)

Den brittiskbaserade minröjningsorganisationen Mines Advisory Group (MAG) har sedan 2004 fått 30 miljoner kronor i svenskt bistånd och är därmed, bortsett från IRFFI, den enskilt största mottagaren av svenska medel i Irak.¹¹

MAG har varit aktiv i Irak sedan 1992, och efter 15 års arbete finns det fortfarande stora områden som inte är röjda. Falah Mustafa Bakir på kurdiska regionmyndighetens (Kurdistan Regional Government, KRG) avdelning för externa relationer menar att detta beror på att minröjningsarbetet är mycket svårt och tidskrävande.¹²

Diakonia

Under 2005 och 2006 fick Diakonia sammanlagt 7,1 miljoner kronor av Sida för att främja mänskliga rättigheter och demokrati i Irak.¹³ I irakiska Kurdistan arbetar Diakonia främst med hälso- och utbildningsprojekt, och verksamheten riktar sig till barn och kvinnor.¹⁴ Organisationen är känd för sina Psycho Social Education Treatment and Counselling (PSETC) centra som arbetar med vård av barn.¹⁵ Organisationen finansierar också en rad olika barnmagasin och har varit med och startat ett boktryckeri.¹⁶

Efter 2005 har Diakonia haft svårt att redovisa vilka projekt organisationen driver i regionen och vad verksamheten där genererar. På Diakonias hemsida står det i augusti 2007 exempelvis att Psycho Social Education Treatment and Councelling (PSETC) center i Erbil fortfarande är öppet, trots att verksamheten då i själva verket varit nedlagd i över ett år.¹⁷ Diakonia upphörde plötsligt med sin finansiering och lämnade mer än hundra barn med allvarliga psykiska sjukdomar utan kompetent vård i över ett år. Dr Baez vid ett närliggande centrum för handikappade barn, som fick ta över patienterna, beskriver situationen som ohållbar, rent av som en katastrof. Han har, trots upprepade försök att kontakta Diakonia, inte fått någon förklaring av organisationen för dess agerande.¹⁸

Diakonias Mellanösternchef, Christoffer Sjöholm, efterlyser på organisationens hemsida en ökad svensk närvaro i den kurdiska regionen. Detta samtidigt som organisationen själv har dragit tillbaka hela sin svenska personalstyrka från regionen och den landansvarige arbetar från Amman i Jordanien.¹⁹ På Diakonias hemsida kan man också läsa om dess arbete över hela norra Irak, trots att verksamheten enbart bedrivs i staden Dohuk. Vid besök på den kurdiska regionmyndigheten framkommer det att man där tror att Diakonia inte har någon verksamhet kvar i landet över huvud taget.²⁰

Qandil

Qandil är en svensk humanitär biståndsorganisation som arbetar med återuppbyggnads- och humanitärt bistånd i norra Irak. Qandil mottog under perioden 2004–2006 sammanlagt omkring 26 miljoner kronor från Sida.²¹

Under 2006 bedrev Qandil verksamhet i stora delar av irakiska Kurdistan, samtidigt som arbetet koordinerades från kontoret i Erbil. Organisationen arbetar främst inom områdena vatten, sanitet, hälsa och flyktinghjälp.²² Organisationen är välkänd och arbetar oftast med större projekt. Under 2007 ska organisationen bygga om Erbils vattensystem i samarbete med de lokala myndigheterna.²³

ANALYS

Oklara resultat och bristfällig utvärdering

Samtliga projekt som vi har granskat har målsättningar som ligger i linje med den svenska landstrategin för Irak. Men projektens resultat är oklara.

Det ska sägas att delar av den typ av bistånd som ges till irakiska Kurdistan som stöd till det civila samhället är svårare att utvärdera än sådant bistånd som syftar till att exempelvis stärka infrastruktur. Ytterligare en faktor som försvårar utvärdering är att pengarna ges till ett stort antal organisationer som i sin tur har bristande redovisning. I vissa fall saknas utvärdering helt.

Men alla brister kan inte skyllas på sådana omständigheter. Många gånger är riktlinjerna otydliga och sällan redovisas detaljerade planer över vad pengarna ska gå till eller vilka avgränsningar projekten har. När vi talar med Sidas Asienchef, Fredrik Westerholm, medger han att det är oklart vad biståndet genererar i irakiska Kurdistan och att redovisningen är rörig. "Vi är bara glada att vi kan vara där", säger han.²⁴

Fungerar studiecirklar i Irak?

OPC vill med sitt Irakprogram, i den mån det är möjligt, bidra till att skapa ett samhälle liknande det svenska, med folkrörelser byggda på frivillighet och ideellt arbete som grunden för en väl fungerande demokrati.²⁵ Men i våra samtal med flera projektansvariga har det framkommit att nyttan av sådana är marginell, vilket kan härledas till bristande intresse från målgruppen.

ABF öppnade nyligen ett kontor i Erbil som OPC finansierade med 270 000 kr.²⁶ Kontoret ska fungera som bas för studiecirklar, och på ABF Stockholm är man övertygad om dess genomslagskraft. Sida vill i sin utvärdering inte kritisera själva idén med studiecirklar men menar att om man nu ska basera biståndet på svenska erfarenheter och svensk expertis bör någon med erfarenhet av detta finnas representerad.²⁷

Aase Fosshaug på Forum Syd menar att det är lite oklart vad seminarierna egentligen tillför. På Forum Syd har man därför varit restriktiv med den typen av verksamhet i Irak.²⁸ På Olof Palmes Internationella Centrum medger man att organisationens bistånd inte fungerat särskilt bra i regionen.²⁹

Falah Mustafa Bakir på regionmyndigheten KRG talar väl om de svenska insatserna och menar att även om seminarier och workshops inte visar något omedelbart resultat bidrar de till att stärka demokratin. Omer Rasheed, som också arbetar på myndigheten, fyller dock i att det faktiskt ännu inte har gått att se några resultat av den här typen av dialogverksamhet.³⁰

Frågan är om det över huvud taget är vettigt att förutsätta att människor i Irak vill engagera sig för mål som sätts upp av en främmande kultur och arbeta med metoder som människor är ovana vid.

Ska Sverige politisera det civila samhället i Irak?

OPC:s samarbete med ABF är anmärkningsvärt även i ett annat perspektiv. Syftet med ABF:s verksamhet är att stärka det civila samhället i regionen.

Civilsamhället är den delen av samhället som inte utgörs av det offentliga. Eftersom politiska partiers mål är att styra det offentliga, och eftersom de med jämna mellanrum också gör det, bör politiska partier inte ses och behandlas som delar av det civila samhället. Biståndsgivare som strävar efter att stärka det civila samhället bör vara restriktiva med stöd till organisationer som är knutna till politiska partier. I Irak finns det dock få föreningar eller organisationer som inte har någon koppling till ett politiskt parti, något som också bekräftas i Sidas utvärdering.³¹

Enligt journalisten Ako Muhammad på den respekterade engelskspråkiga tidningen Kurdish Globe strävar båda de två ledande politiska partierna i regionen efter att kontrollera så stora delar av samhället som möjligt och att skapa ett civilsamhälle på partigrund. Detta utgör ett allvarligt hot mot uppbyggandet av ett genuint civilt samhälle och riskerar att minska möjligheten för människor att framföra oberoende samhällskritik.³² I irakiska Kurdistan borde det därför vara angeläget att betona skillnaden mellan det civila samhället och politiska partier.

ABF har ett nära samarbete med Kurdistan Institute for Political Issues (KIPI), en organisation som har en tydlig och välkänd koppling till Kurdish Democratic Party (KDP).³³ Relationen mellan KIPI och ABF är så intim att de delar lokaler. KIPI har också lovat ABF stöd om OPC upphör att finansiera verksamheten.³⁴ ABF:s arbete bör därför, mot bakgrund av ovanstående resonemang om risken av politisering av det civila samhället i irakiska Kurdistan, ifrågasättas.

Fungerar kampanjsajter i Irak?

"The First Kurdish Anti-Corruption Website" är ett av OPC:s projekt i Erbil. 145 000 kronor har lagts på att bygga en hemsida i syfte att upplysa om problem med korruption. Meningen var att vanliga medborgare på olika sätt skulle använda sajten. Så har det dock inte blivit.

Den enda mätning som gjorts av antalet användare är en undersökning på sajten som hittills 45

personer deltagit i. Utifrån denna drar Democracy and Social Support (DSS), som administrerar sidan, på något sätt slutsatsen att antalet användare är 30 om dagen. DSS erkänner att deltagandet är mycket mindre än väntat och att effekterna av projektet är marginella, vilket enligt DSS beror på att Internet ännu inte har slagit igenom i regionen.³⁵ Om det de facto förhåller sig så att det inte fanns några förutsättningar för att lyckas med ett sådant projekt, undrar man varför det drogs igång.

Passivisering och korruption i flyktingläger

På uppdrag av FN:s flyktingorgan UNHCR driver den svenska biståndsorganisationen Qandil såväl hela flyktingläger som mindre integrationsprojekt i läger som drivs av andra organisationer.³⁶ Dessa är inte finansierade av Sida, men Sverige bidrar ändå indirekt till verksamheten, eftersom UNHCR får omkring 500 miljoner kronor per år av Sverige.³⁷ Sverige är en av organisationens största bidragsgivare, och enligt regeringen har Sverige "varit tongivande i arbetet med att effektivisera organisationens verksamhet och öka dess flexibilitet".³⁸

I Kawa mellan Erbil och Kirkuk driver Qandil ett projekt som syftar till att främja integrationen av flyktingar från Iran in i det irakiska samhället. I Barika utanför Sulemania driver Qandil ett helt flyktingläger.³⁹ Många av flyktingarna är födda i lägret och har bott där hela livet. Det som slår en besökare i båda lägren är hur passiviserande verksamheten är för flyktingarna. Om bara flyktingarna gavs möjlighet att arbeta själva skulle deras livskvalitet kunna höjas avsevärt. Men trots att många av dem är missnöjda gör de inte det. I stället förlitar de sig på att biståndet ska fortsätta. Många väljer att inte bli irakiska medborgare utan att i stället bevara sin flyktingstatus för att behålla chansen att bli förflyttad till Europa.

I Makhmour, som ligger i Mosuldistriktet, finns också ett flyktingläger som även det administreras av FN genom Qandil. Även här finns problem. Vid vårt besök hade hela förläggningen varit utan dricksvatten i tre dagar, då en generator gått sönder. När flyktingarna klagade på detta fick de till svar att reparationen, som skulle kosta 200 USD, var för dyr. En fem år gammal vattentank som ska fungera som reserv står helt tom och har inte fungerat på flera år.⁴⁰ I lägret finns också en förfallen "lekpark", som också bekostats av FN genom Qandil. Över det stekheta fältet som helt saknar skugga ligger ett jämnt lager av djurexkrementer samtidigt som i princip alla parkens lekställningar är helt ur funktion.⁴¹

Enligt Farek S Sadon, som är KRG:s ytterst ansvarige för flyktinglägren, är korruptionen inom FN och biståndsindustrin omfattande men svår att bevisa. Som exempel nämner Farek de 9 miljoner dollar som UNHCR genom Qandil har spenderat på att bygga enklare bostäder i de

ovan nämnda flyktinglägren. Enligt Farek står det helt klart att mycket av pengarna försvunnit någonstans inom Qandil eller UNHCR. Han pekar särskilt på bristen av insyn i hur biståndsindustrin arbetar och att incitamenten att utvärdera insatserna är små.⁴²

Effektiv minröjning?

”Eftersom Irak är ett förhållandevis rikt land bör det humanitära biståndet kontinuerligt beakta landets egna möjligheter att finansiera humanitära program för sin befolkning. Säkerhetssituationen varierar i landet och det finns lokala samhällen som har kapacitet och resurser som skulle kunna utnyttjas bättre.”⁴³

Så står det i Sidas Resultat- och erfarenhetsbedömning av genomförandet av Förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004–2006. Det är en sund inställning, eftersom det skulle leda till att landet med egna resurser och lokal administration kan skapa goda, långsiktiga förutsättningar. Men verkligheten är en annan. Det gäller inte minst minröjningen. Minröjningen i irakiska Kurdistan är väl motiverad. Enligt regionens internationella koordinator Falah Mustafa, har enbart Saddam Husseins regim grävt ner 12 miljoner minor i regionen.⁴⁴

LOKALT MISSNÖJE MED UTLÄNDSKA MINRÖJARE

Som tidigare nämnts bedriver den brittiska organisationen Mines Advisory Group (MAG) biståndsfinansierad minröjning i regionen. Många kurder som vi intervjuade klagade på MAG och menade att organisationen inte längre röjer minor och att man ser mycket lite aktivitet från den. Enligt Imran Ismael på Iraqi Kurdistan Mine Action Agency (IKMA, minröjningsmyndigheten) är den offentliga minröjningen både effektivare och säkrare.⁴⁵ Detta bekräftades av IKMAs kontorschef i Dohuk, Owainan Yousif.⁴⁶ I genomsnitt röjer MAG 100 minor i månaden. Med den takten kommer det att ta 10 000 år att få bort regionens alla minor. MAG vill inte kommentera jämförelsen med de lokala minröjarna.⁴⁷

Eftersom MAG:s närvaro i regionen har tryckt upp lönerna har IKMA nyligen tvingats halvera antalet anställda.⁴⁸ Samtidigt planerar MAG att expandera verksamheten i regionen.⁴⁹ Den lokala kapaciteten minskar medan den biståndsberoende och tillfälliga utlandsägda verksamheten tar större plats, helt på tvärs med den svenska landstrategin för Irak.

VAD RÖJER MAG?

Enligt Nawbaz Goran på den ansedda tidningen Hawlati är det inte ovanligt att MAG arbetar på fält där det med största sannolikhet inte finns minor. Han går så långt att han beskriver MAG som en av de mest korrupta organisationerna som är aktiva i regionen. Under ett år bedrev organisationen minröjningsarbete i närheten av staden Koja trots att lokalbefolkningen

aldrig upptäckt på några minor där. Nawbaz är av uppfattningen att det kan finnas ett samband mellan arkeologiska fynd och de platser MAG väljer att arbeta på.⁵⁰ Det här dementeras av Chris Loughran som menar att MAG röjer minor och ingenting annat. Han erkänner emellertid att han inte kan svara på hur arbetet sköttes tidigare när han inte arbetade där.⁵¹

BRISTANDE RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING

Det är svårt att avgöra om kurdernas uppfattning om MAG stämmer. Det är nämligen svårt att utvärdera verksamheten. Dels finns det inga tillgängliga data över hur många kvadratmeter eller hur många minor som totalt röjts, eftersom den databas som upprättats i ärendet (som visserligen administreras av KRG), inte fungerar.⁵²

Dels är MAGs rapportering undermålig. Chris Loughran på MAGs huvudkontor i Erbil hävdar att organisationen är väldigt noga med att rapportera till sina bidragsgivare.⁵³ Men i juli 2007 var den senaste av de rapporter organisationen är skyldig att leverera varje månad från juli 2006, alltså ett år gammal.⁵⁴ Enligt Chris Loughran arbetar organisationen under hela året: "Under vintern försöker vi hitta platser där arbete är genomförbart."⁵⁵ Men på MAG:s hemsida fanns det i augusti 2007 endast information från tre av årets månader, maj, juni och juli.⁵⁶

Trots att MAG är den största enskilda mottagaren av Sida-medel i regionen och att organisationen fått 30 miljoner kronor sedan 2004, är den svenska biståndsmyndighetens uppföljning av verksamheten minst sagt skral. "Tyvärr har ingen utvärdering gjorts", skriver Kerstin Lundgren, Sidas programansvariga för humanitärt arbete, i ett e-postmeddelande till oss.⁵⁷ Enligt Loughran finns det inga särskilda krav från Sida: "Unfortunately we haven't seen many Swedes in the business".⁵⁸ Frågan är varför Sida har gett MAG 30 miljoner kronor utan att följa upp och utvärdera verksamheten, samtidigt som mycket talar för att den inhemska minröjningen är både effektivare och säkrare? Det verkar som att Sida har gått på en mina.

BISTÅND

eller

REPRESENTATION?

Vi är två studenter som reste runt i irakiska Kurdistan under en månad för att granska svenskt bistånd i regionen. Det vi såg under vår vistelse fick oss att undra hur det svenska biståndet där sköts. Vi fick intrycket att verksamheten präglas av missförhållanden, naivitet och bristande uppföljning. Sidas Asienchef svarade oss att han är glad att myndigheten överhuvudtaget kan vara på plats.

En person som instämmer i den bedömningen är Falah Mustafa Bakir, på den regionala myndighetens avdelning för externa relationer. Enligt honom är det viktiga med biståndet att Sverige finns närvarande i regionen. Bakir talar om biståndet som en gåva, eller som en del i en diplomatisk relation, snarare än som utvecklingssamarbete.⁵⁹

Det verkar alltså som att den Sida-finansierade verksamheten i irakiska Kurdistan primärt är till för att markera svensk närvaro i regionen. Det står också i landsstrategin för Irak att ett av syftena med biståndet till landet är "att lägga grunden för ett brett samarbete mellan Sverige och Irak".

Men svensk representation i andra länder är inte Sidas ansvar, utan UD:s. Och om syftet med miljonrullningen är att vara på plats, vore det då inte hederligare att öppna ett konsulat i irakiska Kurdistan? Då skulle man slippa kalla verksamheten för bistånd. Det skulle dessutom välkomnas av de tusentals svenskar som bor där eller som ofta besöker regionen.

Referenser

Besök hos flyktingar i Barika 9 augusti 2007.

Besök på ABF:s kontor i Erbil 24 juli 2007 klockan.

Besök på *Kurdish Globe* (välkänd tidning på engelska) och samtal med Ako Muhammad klockan 10.00–10.46.

Besök på Kurdistan Regional Government (2007a), Department of foreign relations, 19 juli 2007 klockan.

Besök på Kurdistan Regional Government (2007b), Ministry of Extra Regional Affairs 12 augusti.

Besök på MAG:s landskontor i Erbil 27 juli 2007

Besök på Makhmour flyktingläger; samtal med flyktingar samt med Ahmed Muhammed Damin Gzae 6 augusti 2007.

Besök på Qandil hq i Erbil, samtal med Marinka Baumann 26 juli 2007.

Diakonia (2006), "PSETC i Kurdistan arbetar med mänskliga rättigheter". Sundbyberg (läst 13 augusti 2007), <www.diakonia.se/sa/node.asp?node=539>.

Diakonia (2007) "Öka engagemanget för Irak". Sundbyberg (läst 13 augusti 2007), <www.diakonia.se/sa/node.asp?node=1802>; intervju med Anthony Legg.

Intervju med Anthony Legg på Diakonias landskontor i Dohuk 1 augusti 2007.

Intervju med dr Dlr Baez, chef på Helena Center i Erbil 22 juli 2007.

Intervju med Fredrik Westerholm, ansvarig för Asien på Sida, 11 maj 2007.

Intervju med Imran Ismael, anställd på den kurdiska minröjningsmyndigheten Iraqi Kurdistan Mine Action Agency 2007.

Intervju med Nawbaz Goran, journalist på tidningen *Hawlati* 11 augusti 2007.

Intervju med Nazi Khaled, generaldirektör för IKMA 7 augusti 2007.

Intervju med Owainan Yousif, platsansvarig för Iraqi Kurdistan Mine Action Agency i Dohuk 3 augusti 2007.

Intervju med Thair Ismail, ansvarig för Irakprogrammet på Olof Palmes internationella Centrum 18 juni 2007.

MAG (2006a), "Iraq programme donor update : 1 June – 30 June 2006". Manchester, UK, <www.mag.org.uk/silo/files/183.pdf>.

MAG (2006b), "Iraq monthly reports : April, May, June 2006". Manchester, UK, <www.mag.org.uk/downloads.php?s=5&p=4404>.

Olof Palme International Centre (2006), "Irakprogrammet : övergripande deskriptiv rapportering verksamhetsåren 2005–2006". Stockholm, sid 13.

Qandil (2007), "Årsredovisning 2006". Uppsala, <www.qandil.org/publikationer/arsrapporter.htm>.

Regeringskansliet (2007), "Samarbete genom FN". Stockholm, <www.regeringen.se/sb/d/3416/a/20204>.

Sida (2005), "Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq". Stockholm (Dnr 2005-000635; contract nr C74301), sid 1.

Sida (2006), "Irakprogrammet : föreslagna projekt att beviljas". Stockholm.

Sida (2007a), "Vad gör Sida i Irak?" Stockholm: Sida, 31 augusti, <www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=1299&a=19702>.

Sida (2007b), "Cooperation in figures". Stockholm, läst 13 augusti (Sidas NGO-databas), <www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=1299&a=32729&language=en_US>.

Sida (2007c), "Directly proposed Iraqi project proposals", ur "Iraq programme : project catalogue" sid 1, project nr 2.

Telefonintervju med Aase Fosshaug, Forum Syd 7 juni 2007.

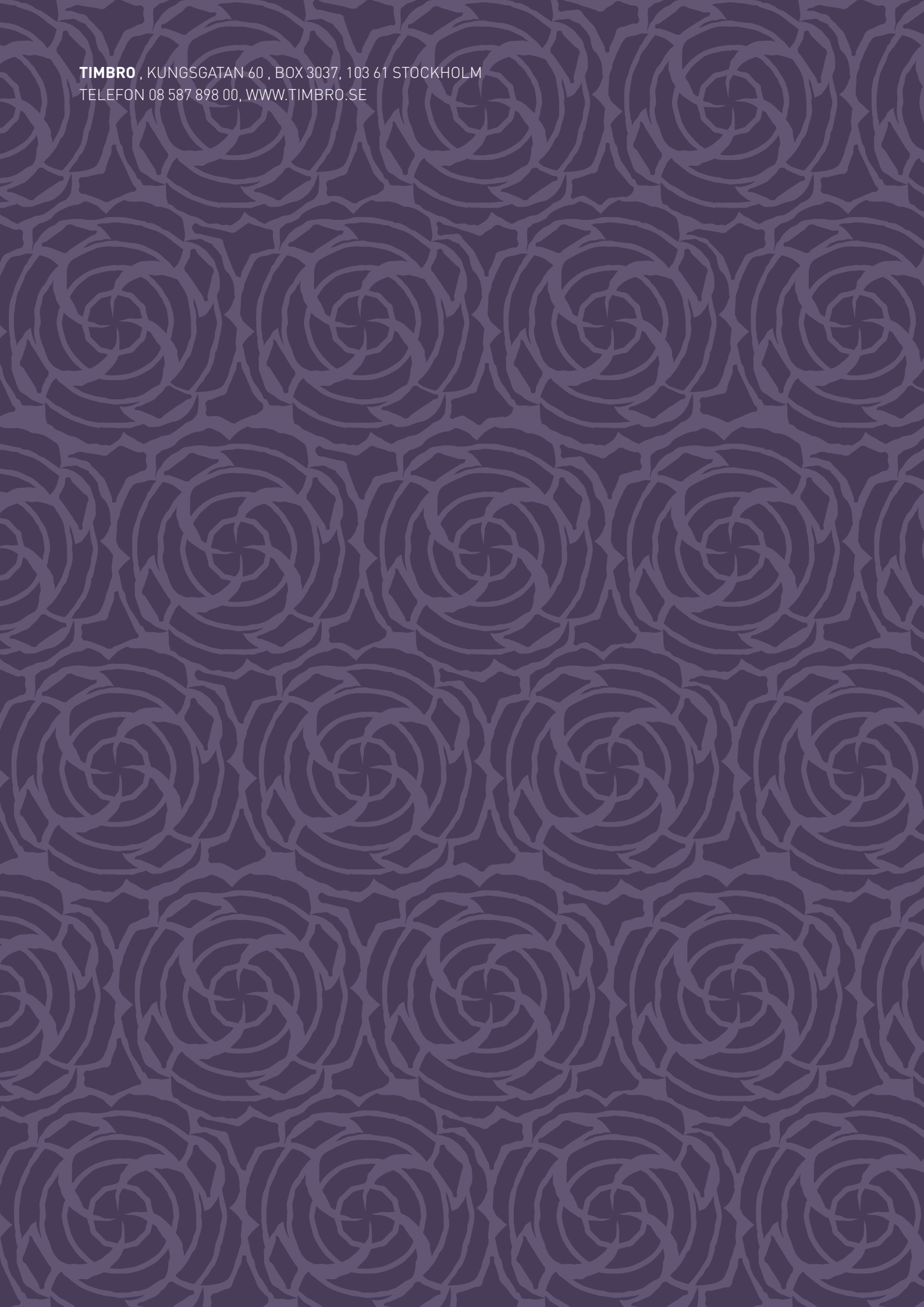
Utrikesdepartementet (2005), *Landstrategi Irak : förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak januari 2004–december 2006*. Stockholm, se <www.regeringen.se/content/1/c6/04/89/01/0aa297c2.pdf>.

Westerholm, Fredrik (2007), "Resultat- och erfarenhetsbedömning av genomförandet av Förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004–2006". Stockholm: Sida 31 maj, <www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=1299&a=19702>.

NOTER

- ¹ <http://www.oecd.org/dataoecd/63/8/1877938.gif>
- ² Resultat- och erfarenhetsbedömning av genomförandet av Förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004-2006, Fredrik Westerholm (2007-05-31)
- ³ Resultat- och erfarenhetsbedömning av genomförandet av Förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004-2006, Fredrik Westerholm (2007-05-31)
- ⁴ <http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=1299&a=19702>
- ⁵ <http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=1299&a=19702>
- ⁶ Palmecentret, Irakprogrammet, övergripande deskriptiv rapportering verksamhetsåren 2005-2006, s.13 samt Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq, Dnr 2005-000635, contract no. C74301, p.1
- ⁷ Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq, Dnr 2005-000635, contract no. C74301, s.2
- ⁸ Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq, Dnr 2005-000635, contract no. C74301, s.45-46
- ⁹ Intervju med Thair Ismail, ansvarig för Irakprogrammet på Olof Palmes internationella Centrum 2007-06-18 kl 1300-1400
- ¹⁰ Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq, Dnr 2005-000635, contract no. C74301, s.8
- ¹¹ Promemoria – Resultat och erfarenhetsbedömning av genomförandet av förenklad landsstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004-2006, 2007-05-31 av Fredrik Westerholm. s. 2-4
- ¹² Besök på Kurdistan Regional Government "Department of foreign relations". 2007-07-19 kl. 09:00-10:30
- ¹³ Sidas hemsida, Cooperation in figures, 2007-08-13
http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=1299&a=32729&language=en_US (Sidas NGO databas, 2007)
- ¹⁴ Diakonia 2007-07-13 (<http://www.diakonia.se/sa/node.asp?node=284>)
- ¹⁵ Besök på Kurdistan Regional Government – Iraq, "Department of foreign relations". 2007-07-19 kl 1440-1520
- ¹⁶ Intervju med Anthony Legg på Diakonias landskontor i Dohuk 2007-08-01 kl. 11:00-13:30
- ¹⁷ 2007-08-13 <http://www.diakonia.se/sa/node.asp?node=539>
- ¹⁸ Intervju med Dr. Dliir Baez, chef på Helena Center i Erbil 22-07-2007
- ¹⁹ 2007-08-13 <http://www.diakonia.se/sa/node.asp?node=1802> Ingela Karlsson samt Intervju med Anthony Legg på Diakonias landskontor i Dohuk 2007-08-01 kl. 11:00-13:30
- ²⁰ Besök på Kurdistan Regional Government "Department of foreign relations". 2007-07-19 kl. 09:00-10:30
- ²¹ Resultat- och erfarenhetsbedömning av genomförandet av Förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004-2006, Fredrik Westerholm (2007-05-31) sid. 3, samt Qandils årsredovisning för 2006
<http://www.qandil.org/publikationer/arsrapporter.htm>
- ²² Qandils årsredovisning för 2006 <http://www.qandil.org/publikationer/arsrapporter.htm>
- ²³ Besök på Qandil hq i Erbil. Marinka Baumann 2007-07-26
- ²⁴ Intervju med Fredrik Westerholm, ansvarig för Asien på Sida. 2007-05-11
- ²⁵ Intervju med Thair Ismail, ansvarig för Irakprogrammet på Olof Palmes internationella Centrum 2007-06-18
- ²⁶ Irakprogrammets projektkatalog, godkända projekt 2007
- ²⁷ Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq, Dnr 2005-000635, contract no. C74301, s.37
- ²⁸ Telefonintervju med Aase Fosshaug, Forum Syd 2007-06-07
- ²⁹ Intervju med Thair Ismail, ansvarig för Irakprogrammet på Olof Palmes internationella Centrum 2007-06-18
- ³⁰ Besök på Kurdistan Regional Government "Department of foreign relations". 2007-07-19

-
- ³¹ Evaluation of the Olof Palme International Centre's support to civil society organizations in Iraq, Dnr 2005-000635, contract no. C74301, s.1
- ³² Besök på Kurdish Globe (välkänd tidning på engelska) Ako Muhammad 10:00-10:46
- ³³ Besök på Kurdish Globe (välkänd tidning på engelska) Ako Muhammad 10:00-10:46
- ³⁴ Besök på ABFs kontor i Erbil 2007-07-24 kl 14:00-15:00
- ³⁵ Project Catalogue 1 page, 10 Iraq PP Aug 2006 for 2007, project no.2
- ³⁶ Det bör sägas att stödet till flyktinglägren inte är på uppdrag av Sida utan av UNHCR. Sverige, som är en av de största givarna, bidrar årligen med 500 miljoner kr till organisationen.
- ³⁷ Email från Fredrik Westerholm på Sida, 207-08-30
- ³⁸ Se www.regeringen.se/sb/d/3416/a/20204
- ³⁹ Besök på Qandil i Erbil. Marinka Baumann 2007-07-26, samt besök hos flyktingar i Barika 2007-08-09
- ⁴⁰ Besök på Makhmour flyktingläger. Samtal med flyktingar samt Ahmed Muhammedamin Gzae 2007-08-06, 12:15-13:15
- ⁴¹ Besök på Makhmour flyktingläger. Samtal med flyktingar samt Ahmed Mohammed Damin Gzae 2007-08-06, 12:15-13:15
- ⁴² Besök på Kurdistan Regional Government Ministry of Extra Regional Affairs 2007-08-12 kl 12:30-13:20
- ⁴³ Resultat- och erfarenhetsbedömning av genomförandet av Förenklad landstrategi för svenskt bistånd till Irak 2004-2006, s.6 av Fredrik Westerholm
- ⁴⁴ Besök på Kurdistan Regional Government "Department of foreign relations". 2007-07-19
- ⁴⁵ Intervju med Imran Ismael, anställd på den kurdiska minrojningsmyndigheten Iraqi Kurdistan Mine Action Agency 2007
- ⁴⁶ Intervju med Owainan Yousif platsansvarig för Iraqi Kurdistan Mine Action Agency i Dohuk 2007-08-03
- ⁴⁷ Besök på MAGs landskontor i Erbil 2007-07-27
- ⁴⁸ Intervju med Owainan Yousif platsansvarig för Iraqi Kurdistan Mine Action Agency i Dohuk 2007-08-03
- ⁴⁹ Besök på MAGs landskontor i Erbil 2007-07-27
- ⁵⁰ Intervju med Nawbaz Goran, journalist på tidningen Hawlati 2007-08-11
- ⁵¹ Besök på MAGs landskontor i Erbil 2007-07-27
- ⁵² Nazi Khaled, generaldirektör för IKMA 2007-08-07, kl 12:00-13:00
- ⁵³ Besök på MAGs landskontor i Erbil 2007-07-27 kl. 16:00-17:00
- ⁵⁴ MAG Iraq Programme Donor Update-July 2006 1st June-30th
- ⁵⁵ Besök på MAGs landskontor i Erbil 2007-07-27 kl. 16:00-17:00
- ⁵⁶ <http://www.mag.org.uk/downloads.php?s=5&p=4404>
- ⁵⁷ Mail från Kerstin Lundgren, programansvarig för humanitär hjälp på Sida. 2007-06-29
- ⁵⁸ Besök på MAGs landskontor i Erbil 2007-07-27
- ⁵⁹ Besök på Kurdistan Regional Government "Department of foreign relations". 2007-07-19

TIMBRO , KUNGSGATAN 60 , BOX 3037, 103 61 STOCKHOLM
TELEFON 08 587 898 00, WWW.TIMBRO.SE